

ХІБІ — ХДТУБА — ХНУБА: 90 років історії

Олена Солошенко,

кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін,
Харківський національний університет
будівництва та архітектури

Наш університет пройшов 90 років становлення, розвитку, вдосконалення, успішної реалізації планів, перспектив, оновлення, підкорення нових вершин та перемог. Звичайно, були і складні періоди історії, проте, колектив ХІБІ — ХДТУБА — ХНУБА завжди впевнено йшов вперед, долаючи всі перешкоди та труднощі.

Сьогодні ми з гордістю озираємося у минуле, пишаємося славетними сторінками історії рідного університету, які створювали сумлінні, сміливі, кваліфіковані, небайдужі, творчі та талановиті студенти та викладачі нашої Alma Mater. 90 років історії... Крок за кроком хібівці щиро ділилися своїми знаннями, вдосконалюючи будівельну та архітектурну галузі: впевнено йшли до наукових звершень, яких вимагав час та суспільство. Результати наукових досліджень втілювались на практиці, надаючи сучасне обличчя містам та селам і не тільки в Україні.

Харківський національний університет будівництва та архітектури має славетну історію. А все починалось ще в кінці XVIII століття, коли сформувалась Харківська школа архітекторів та будівельників. Перші фахівці вийшли із стін Харківського університету та Технологічного інституту. Початок XX століття... Революція і війна зруйнували вщент українські землі. Їх відновлення вимагало висококваліфікованих будівельників та

архітекторів. РадНарКом навесні 1920 р. прийняв рішення про відкриття при Харківському технологічному інституті (сьогодні НТУ «Харківський політехнічний інститут») інженерно-будівельного факультету. Одним із його засновників був видатний архітектор та художник, дійсний член Академії архітектури, заслужений діяч мистецтв УРСР Олексій Миколайович Бекетов. Із студентами ділилися своїми знаннями та практичним досвідом професор Яків Васильович Столяров — фахівець в галузі прикладної механіки та залізобетонних конструкцій; архітектор Олександр Георгійович Молокін, інженер-механік Микола Георгійович Малішевський, який пізніше проектував будівлі водопостачання міст України і заводів Донбасу. Перший випуск інженерно-будівельного факультету відбувся в 1924 р. Між тим, кваліфікованих фахівців для молоді держави не вистачало. Тому, в наступні роки в Харкові продовжувалась створюватися мережа будівельних, архітектурних та художніх навчальних закладів. Так, одночасно із інженерно-будівельним факультетом ХТІ, починає працювати будівельний технікум. В 1927 р. був створений Харківський художній інститут із архітектурним факультетом. Політика індустріалізації прискорила процес створення галузевого вишу. У січні 1930 р. Всесоюзний центральний виконавчий комітет та Рада

Народних комісарів СРСР прийняли постанову «Про підготовку технічних кадрів для народного господарства», яка стала початком масштабного перетворення та реформування мережі вищих навчальних закладів. Одним із головних напрямків реалізації реформ було збільшення фахівців-будівельників, необхідних для втілення п'ятирічних планів. Отже, шляхом об'єднання будівельного факультету Харківського технологічного інституту та архітектурного факультету Харківського художнього інституту наказом Ради Народних Комісарів Української РСР № 1340 від 12 червня 1930 р. було засновано Харківський інженерно-будівельний інститут. Потім це рішення було підтверджено Постановою ЦВК та РНК СРСР від 23 липня 1930 р. Першими факультетами ХІБІ, які забезпечували кваліфікованими кадрами індустриальне будівництво радянської України, були будівельний, архітектурний та санітарно-технічний зі спеціальностями «Фабрично-заводське будівництво», «Санітарна техніка», «Архітектура». Очолив інститут випускник будівельного факультету ХТІ Абрам Данилович Вікутан.

До 1933 р. ХІБІ разом із Вищими інженерними курсами, будівельним технікумом, курсами з підготовки техніків та десятників будівельників та іншими освітніми установами входив до складу Харківського навчального будівельного комбінату, перейменованого згодом в Навчальний комбінат промислового будівництва.

У 1930/1931 навчальному році в інституті працював лише окремий факультет: йшов активний період створення ХІБІ: організовувались структурні підрозділи, розроблялись навчальні плани та програми, створювалась матеріальна база, зокрема, необхідно було звести приміщення інституту. Так, на території Шатилівки, на пустирі за ярами, за проєктом архітекторів Я.А. Штейнберга, Р. Фрідмана та І. Заславського розпочалось будівництво навчального корпусу, яке велось дуже активно. На будівництві було вісім бригад

студентів по 25–30 осіб, які поєднували роботу та навчання, працюючи по дві години на день. Студенти отримували знання в стінах Харківського технологічного інституту та Харківського художнього інституту на середній зміні — з 14-ї години. Бригадирами призначалися представники професорсько-викладацького складу. У серпні, під час відпустки, створювались додаткові бригади із викладачів та співробітників.

З моменту створення інститут прирівнювався до військово-навчальних закладів: одночасно готували інженерів-будівельників для соціалістичного будівництва та командирів саперних частин Червоної армії. Трирічна підготовка на військовій кафедрі включала вивчення загальновійськових дисциплін, інженерної справи, політроботу тощо. Виходила інститутська малотиражна газета «Червоний будівельник», яка була органом партбюро, комсомольської та профспівкової організацій ХІБІ.

Тридцять років ХХ століття... Буремні і складні... вони давали надію у світле майбутнє, яке будували випускники ХІБІ в прямому сенсі. Розвиток виробництва сприяв відкриттю нових спеціальностей та факультетів. Так, в 1933 р. до трьох факультетів додався вечірній факультет, в 1934 р. було відкрито геодезичний факультет.

Коли в 1933 р. інститут вийшов із складу Навчального комбінату промислового будівництва і став самостійним навчальним закладом, в його складі було створено факультет особливого призначення для підготовки без відриву від основної роботи керівників підприємств, заводів, партійних та громадських організацій. Навчання тривало 4–4,5 років. При інституті функціонував робітфак, навчання на якому тривало два роки, та філія — Вищі інженерно-будівельні курси у Кривому Розі.

У 1930-х роках ХХ ст. директорами ХІБІ, завідувачами спеціалізацій, а пізніше деканами факультетів призначали інженерів, які щойно закінчили інститут.

Так, в 1934 р. директором інституту став випускник ХІБІ Семен Леонтійович Крол і обіймав цю посаду до кінця 1937 р., в 1938 р. його змінив Володимир Васильович Блінов (1938–1941).

В 1935 р. будівництво головної частини навчального корпусу ХІБІ було завершено: в ньому розташовувалися лабораторії, навчальні кабінети, майстерні, класи живопису та малюнку, приміщення провідних кафедр, науково-технічна бібліотека. У січні 1935 р. наказом ХІБІ було визначено п'ять факультетів: загально-технічний (ЗТФ), інженерно-будівельний (ІБФ), санітарно-технічний (СТФ), архітектурний (АФ), геодезичний (ГФ). Вечірній факультет було реорганізовано: він почав функціонувати як вечірнє відділення у складі ІБФ. Наукові та педагогічні здобутки довоєнних років належать викладачам ХІБІ, серед яких професори Яків Васильович Столяров, Олександр Семенович Іловайський, Микола Георгійович Малішевський, Олександр Георгійович Молокін та ін. [2].

У середині 1930-х років соціалістичне змагання стало масовим рухом і охопило навіть освітню сферу. Навчальний процес у вищих навчальних закладах будувався на змаганнях між інститутами, факультетами, групами та курсами: за встановленими критеріями оцінювались трудова дисципліна, успішність студентів, суспільно-політична та культурно-масова робота, фізична підготовка тощо. Підсумки соціалістичних змагань підводили кілька разів на рік. Дирекція інституту встановлювала перехідні стипендії, кращі факультети нагороджувалися перехідним Червоним Прапором, переможці преміювалися путівками, кафедри отримували додаткові асигнування на розвиток лабораторій та придбання обладнання.

В червні 1936 р. керівництво радянської держави прийняло постанову «Про роботу вищих навчальних закладів та про керівництво вищої школи»: закріплювалися форми освітнього процесу, єдиними показниками успішності ставали заліки та

екзамени, запроваджувались виробничі практики, термін навчання в технічних вузах становив шість років. Зростала кількість студентів ХІБІ — напередодні Другої світової війни їх чисельність перевищувала півтори тисячі слухачів.

За десять років існування Харківський інженерно-будівельний інститут підготував близько 3000 фахівців. Серед спеціалістів, які його закінчили, слід назвати найвизначніших: Михайло Георгійович Григоренко — один із перших випускників, закінчив інститут у 1931 р. У 1936 р. очолив відділ капітального будівництва в Наркоматі середнього машинобудування СРСР. Після війни працював начальником Головного управління спеціального будівництва Міністерства оборони СРСР, Герой Радянського Союзу, керівник будівництва ракетних полігонів Капустін Яр і Байконур. Володимир Олексійович Кучеренко — після закінчення інституту в 1933 р. був головним інженером, керівником тресту на будівництві низки великих промислових об'єктів України й Уралу, заступником міністра будівництва підприємств машинобудування СРСР, заступником голови Ради Міністрів СРСР і головою Державного комітету Ради Міністрів СРСР у справах будівництва, президентом Академії будівництва і архітектури СРСР. Віталій Миколайович Тітов — випускник 1935 р., був першим секретарем Харківського обласного комітету Компартії України, завідувачем відділу та секретарем ЦК КПРС, другим секретарем ЦК КП Казахстану, заступником постійного представника СРСР у Раді економічної взаємодопомоги. Борис Романович Гмиря — український оперний і камерний співак, народний артист СРСР, випускник ХІБІ 1935 р., одночасно навчався у Харківській консерваторії. Іван Корнилович Козюля — закінчив ХІБІ у 1941 р., Міністр житлово-цивільного будівництва Української РСР (1949–1954), заступник Голови Ради Міністрів УРСР, Міністр цивільного і сільського будівництва СРСР, заступник голови Держбуду СРСР [3].

Новий етап в історії ХІБІ починається у буремні часи Другої світової війни. Наукове, навчальне, громадське життя інституту визначалося завданням мобілізації його колективу на допомогу фронту. Наприкінці липня розпочалася масова мобілізація студентів. Загалом до лав армії приєдналися 280 студентів і співробітників інституту. Наказом по інституту № 120 від 24 липня 1941 р. будівлю ХІБІ передали військовому шпиталю. Виш було переведено із проспекту Леніна, 12 в аудиторний корпус Харківського електротехнічного інституту на вулиці Багалія, 21 (нині — електротехнічний корпус НТУ «ХПІ»). Перевезення устаткування ХІБІ, ремонтно-будівельні роботи у шпиталі, прийом перших поранених, чергування в палатах, читання й самодіяльні виступи — все це забезпечували студенти. Не призвані в армію архітектори й будівельники брали участь у роботах зі спорудження оборонних рубежів і маскування найважливіших об'єктів міста. В наказі про припинення діяльності вишу № 166 від 20 вересня 1941 р. зазначалося: «У зв'язку із тимчасовим припиненням роботи ХІБІ управлінню справами інституту видати всім співробітникам і професорсько-викладацькому персоналу трудові книжки» [3]. В Харкові, серед інших викладачів, залишилися професор архітектури, заслужений діяч мистецтв УРСР О.М. Бекетов, професор кафедри малюнка і живопису О.О. Кокель, доценти І.С. Хазановський, Є.А. Лимар, Б.Ф. Троупянський, Т.І. Куцин, асистент В.І. Шиф та ін. Доли багатьох із них стали трагічними: у листопаді помер від нервового виснаження й недоїдання професор О.М. Бекетов, наприкінці року був розстріляний доцент В.І. Шиф. Професору О.О. Кокелю окупаційна влада запропонувала очолити кафедру в художньому інституті, що давало можливість його сім'ї не голодувати, але він відмовився.

За часи окупації Харкова частина студентів, викладачів, обладнання та наукової літератури були вивезені до міста Караганда. Евакуйований ХІБІ як

самостійний будівельний факультет ввійшов до складу Московського гірничного інституту. В складних умовах керівництво факультетом здійснював Володимир Павлович Манжаловський. Хібівці, які залишилися в Харкові, гідно протистояли окупантам. За неповними даними більше 60 студентів та викладачів ХІБІ загинули за часи війни.

В жовтні 1943 р. Державний Комітет Оборони видав постанову «Про першочергові заходи з відновлення вугільної промисловості Донецького басейну», яка передбачала відновлення насамперед зруйнованих шахт. Ця масштабна робота включала й відбудову та реконструкцію вишів, підпорядкованих Наркомату вугільної промисловості, для підготовки інженерів будівельників. У грудні цього року Г.Г. Лукін був призначений директором Харківського інженерно-будівельного інституту Наркомвугілля, який згодом реорганізували у Харківський гірничо-індустріальний інститут [2]. У листопаді 1943 р. відкрився новий виш — Харківський інженерно-будівельний інститут Наркомату будівельної промисловості (директор — Герман Іванович Ільїн (1943–1945) з факультетами: архітектурним, будівельним, санітарно-технічним, механічним та підготовчим відділенням, на яких навчалось більше 400 студентів. Приміщення вишу не вціліло, відновлення діяльності інституту почалося спочатку у приміщенні на вулиці Пушкінська, 49, а пізніше відбувалося на вулиці Алчевських, у приміщенні сільськогосподарського інституту. Згодом інституту виділили напівзруйнований будинок на вулиці Сумській, 40 (будівля Держстраху 1927 р.).

Після закінчення 1943/1944 навчального року постановою уряду від 25 березня 1944 р. «Про підготовку до реєвакуації вузів УРСР» у серпні і вересні з Караганди в Харків почали повертатися студенти та викладачі з родинами. В 1944 р. в будівлі на вулиці Сумській, 40 уживалися аудиторії ХІБІ, будівельний технікум, студентський гуртожиток. Була відкри-

та наукова технічна бібліотека, фонди якої значно постраждали за час війни і поповнювалися книгами викладачів та співробітників інституту. Післявоєнний період історії ХІБІ пов'язаний з іменами професорів Михайла Васильовича Покорного, Олександра Юрійовича Лейбфрейда, Олексія Борисовича Тица, Олександра Семеновича Іловайського та інших. Їх знання та досвід дозволили в найстисліший період відновити повоєнні зруйновані міста та підприємства.

Часи повоєнного відродження пов'язують із діяльністю директора Онанія Даниловича Матвієнка (1945–1948) та виконуючого обов'язки директора ХІБІ Бориса Микитовича Лобаєва (1948–1949). На початку 1946 р. ХІБІ було передано у підпорядкування Міністерству вищої освіти. З 1947 р. підготовка будівельних кадрів, яка раніше здійснювалась в декількох харківських вишах, була зосереджена в ХІБІ. В 1949 р. директором ХІБІ був призначений Микола Максимович Чупіс, під його керівництвом в 1950-х роках інститут зробив значний крок на шляху наукового та педагогічного вдосконалення. В 1951 р. було відкрито гідротехнічний факультет, що забезпечував кваліфікованими фахівцями-гідротехніками будівництво на річках Радянського Союзу. Проте, він проіснував лише п'ять років. Саме в цей період закладаються основи наукових напрямків та шкіл інституту на кафедрах залізобетонних конструкцій (С.Ю. Фрайфельд), будівельного виробництва (Ю.М. Лейбфред), технології будівельного виробництва (В.І. Швиденко), будівельної механіки (Л.П. Вінокуров, П.С. Колобков) та інші.

У 1952 р. розпочалася підготовка фахівців з вищою освітою без відриву від виробництва на заочному (вечірньому) факультеті. Підготовка інженерів здійснювалась за трьома спеціальностями: «Промислове і цивільне будівництво», «Теплогазопостачання та вентиляція», «Водопостачання та каналізація». В тому ж році завершилось будівництво студентського гуртожитку на 1000 місць по вулиці

Алчевських (Артема, 48) що вирішувало питання забезпечення житлом іногородніх студентів.

В 1956 р. було створено деканат по роботі з іноземними студентами: міжнародне співробітництво сприяло збільшенню іноземних слухачів в інституті із року в рік. В кінці 1950-х років реформування радянського суспільства на шляху лібералізації та демократизації обумовило зміни в системі вищої освіти. Наприклад, в 1959 р. ХІБІ перейшов у підпорядкування Міністерству вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, а через два роки отримав статус вищу першої категорії. Так, зокрема, у структурі ХІБІ започатковувалися посади ректора та проректорів з навчальної та наукової роботи. Проте, у реформування системи підготовки фахівців були і свої недоліки. В 1958 р. закрили архітектурний факультет. Кафедри факультету об'єднали в загальну кафедру архітектури і передали до складу будівельного факультету. На державному рівні було прийнято рішення зосередити підготовку архітекторів в єдиному українському виші в Києві. В період активної забудови радянських міст так званими «хрущовками» керівники від освіти були впевнені, що розвиток індустріального будівництва типовими проектами приведе до скорочення потреби у архітектурних кадрах. Проте, життєві реалії були іншими — потреба у висококваліфікованих, освічених, талановитих архітекторах не зменшувалась. В 1960 р. за активної підтримки професора О.О. Тица при будівельному факультеті було відкрито архітектурну спеціалізацію, а в 1965 р. — відновлено архітектурний факультет [1, с. 87–88].

В 1966–1980 рр. інститут очолював Володимир Петрович Сачко. Це був період, коли зміни в ХІБІ відповідали вимогам народного господарства, розширення та вдосконалення структури вишу йшло у русі часу. В 1960–1980-х роках підготовка спеціалістів в ХІБІ відбувалась за шістьма спеціальностями. З 1967 р. в інституті було запроваджено систему підвищення кваліфікації викладачів у

формах обміну з провідними вишами країни, стажування, навчання в аспірантурі, закордонних відряджень тощо. Викладачі ХІБІ вдосконалювали освітню роботу, розширяли тематику галузевих наукових досліджень, створювали нові спеціальності. В 1971 р. з метою підготовки фахівців для будівельної індустрії було створено механіко-технологічний факультет. З метою залучення до навчання робітничої та сільської молоді з середньою освітою та виробничим стажем не менше двох років, для демобілізованої молоді з лав Радянської армії в 1970 р. було відкрито підготовче відділення. Така форма навчання виявилась результативною і в 1981 р. на підготовчому відділенні було відкрито ще вечірню форму навчання. На вечірніх шести-восьмимісячних курсах слухачів готували за програмою середньої школи для подальшого вступу в інститут. Отже, кількість студентів в ХІБІ щорічно збільшувалась, в тому числі іноземних. Так, якщо в 1971 р. в інституті навчався 51 студент-іноземець із 29 країн, то в 1982 р. — 348 із 52 держав [1, с. 101].

Варто зазначити, що в 1960–1970-х роках розвивалась освітня, наукова та культурна співпраця з зарубіжними країнами. Так, було підписано договір про дружбу та співробітництво із Словацькою вищою технічною школою в Братиславі, із Коттбуським інженерно-будівельним інститутом, досягнута домовленість про співпрацю з Празьким політехнічним інститутом тощо. Викладачі підтримували контакти з вченими Монголії, Албанії, Венгрії, Туніса, Куби та інших країн.

Період досконалості та розквіту нашого університету — це 1980–2008 рр., коли ректором ХІБІ був Микола Степанович Болотських — доктор технічних наук, професор, дійсний член Академії будівництва України, Заслужений працівник вищої школи України. В цей період була значно покращена матеріальна база: створені сучасні лабораторії, лекційні аудиторії із комплексами ЗТО, відкрито обчислювальний центр тощо. Добробут

студентів покращувався — були побудовані гуртожитки на вулиці Клочківській та Тимурівців (в 1976 та 1987 рр. відповідно), побудовано новий корпус архітектурного факультету. Збільшилась увага до якості освіти: активно впроваджувались такі форми контролю знань студентів, як атестаційний (модульний) контроль, система ректорських та міністерських письмових іспитів тощо.

ХІБІ завжди був провідним ЗВО будівельного та архітектурного напрямків, відкликався на потреби галузевого кадрового забезпечення та підготовку фахівців. В 1985 р. був створений факультет підвищення кваліфікації керівних робітників та спеціалістів в галузі будівництва. Факультет займався підготовкою фахівців з економічних питань стосовно вдосконаленню відповідного механізму у будівництві (у співпраці з провідними підприємствами міста).

Залучення студентів до науково-практичної діяльності — важлива складова підготовки кваліфікованих фахівців. З кінця 1980-х років в ХІБІ працювало студентське проектно-конструкторське бюро, в якому виконувалися госпдоговірні та держбюджетні науково-дослідні роботи, науково-дослідні та проектно-конструкторські розробки, реалізовувались монументальні проекти.

1990-ті роки дали новий вектор розвитку ХІБІ. В 1990 р. був сформований міжвідомчий навчально-науково-виробничий комплекс «Будівельник». До його складу ввійшли ХІБІ, сім технікумів будівельного профілю, три територіально-будівельні об'єднання, дев'ять спеціальних професійно-технічних училищ та коледж. Перший досвід роботи ННК «Будівельник» довів важливість та результативність організації комплексного освітнього процесу у тісному зв'язку педагогів, науковців та практиків. Другий досвід був не менш вдалим: в 1992 р. був створений міжвідомчий навчально-науковий комплекс «Харківський інженерно-будівельний інститут — Харківське пожежно-технічне училище». ХІБІ став

першим інститутом, який розпочав готувати інженерні кадри для пожежної охорони МВС України за спеціальністю «Пожежна безпека» [1, с. 161].

Нові тенденції вищої освіти незалежної України, високий рівень підготовки фахівців, світове визнання наукових розробок викладачів, відповідність виробничим вимогам обумовили зміни у статусі ХІБІ. Постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 1994 р. №244 ХІБІ було перетворено на Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури. Статус університету передбачає ґрунтовну гуманітарну підготовку студентів. Відповідно, були запроваджені навчальні дисципліни гуманітарного циклу: «Політична історія ХХ ст.», «Основи конституційного права», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Культурологія», «Філософія архітектури» та ін. Змінювалась структура університету. В 1994 р. було створено новий факультет — інженерно-гуманітарний (з 2003 р. — факультет економіки та менеджменту), спеціалізації якого відповідали потребам молодшої незалежної України. Для створення повного комплексу підготовки фахівців в 1994 р. було відкрито обласний Ліцей ХДТУБА для учнів 10–11 класів з підготовкою абітурієнтів за спеціальностями «Менеджмент у виробничій сфері (будівництво)» та «Архітектура». Новий 1995/1996 навчальний рік розпочався із формування військово-будівельного факультету, який ввійшов до навчального комплексу «ХДТУБА — військово-будівельний факультет» (Постанова Кабінету Міністрів України № 33 від 16 січня 1996 р.) [1, с. 170]. Військові будівельники успішно опановували спеціальності: промислове та цивільне будівництво, водопостачання та каналізація, раціональне використання та охорона водних ресурсів та ін.

За роки незалежності постійно збільшується кількість спеціальностей, які відповідають виробничим вимогам та новим науково-практичним тенденціям.

Високий рівень підготовки фахівців обумовлений тісною співпрацею з провідними підприємствами та організаціями міста, області та України. На рубежі ХХ та ХХІ ст. своїми науковими дослідженнями, практичними розробками та педагогічною майстерністю університет прославляли провідні вчені та педагоги. Серед багатьох варто відмітити М.С. Болотських, Д.Ф. Гончаренка, Ю.М. Шкодовського, О.Л. Шагіна, О.Ф. Гаєвого О.П. Мчедлова-Петросяна, В.І. Бабушкіна, О.В. Ушерова-Маршака, І.А. Смельянову, С.М. Епоєна, І.А. Шеренкова, Г.С. Пантелія, С.Л. Фоміна, О.Ф. Редька, В.О. Реусова, П.С. Колобкова, В.Й. Кравця, В.П. Мироненка, К.Т. Черкасову, О.П. Буряка та багатьох хібівців, які створювали і продовжують створювати славетні сторінки історії університету. Наукові та педагогічні здобутки викладачів ХНУБА високо оцінюються на державному рівні. Так, звання Заслуженого архітектора України в 2002 р. отримав В.Й. Кравець, в 2004 р. звання Заслуженого будівельника України отримав Є.О. Гриневич У 2004 р. авторському колективу за участю професорів М.С. Болотських, Д.Ф. Гончаренка присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки за створення та впровадження ефективних технологій, що підвищують експлуатаційний ресурс інженерних систем життєзабезпечення. В цьому ж році О.О. Фоменко отримала Премію Президента України для молодих вчених.

За 28 років керівництва ХІБІ — ХДТУБА Миколою Степановичем Болотських університет закріпив статус провідного вишу України, впевнено посідав друге місце рейтингу серед українських ЗВО будівельного та архітектурного напрямку підготовки фахівців. Своїми знаннями, великим адміністративним досвідом, життєвою мудрістю, людяністю та невичерпаним потенціалом ділиться М.С. Болотських і сьогодні, займаючи почесну посаду Радника ректора. Президією Національної Академії наук та Правлінням конфедерації журналістів України

30 травня 2019 р. прийнято рішення про занесення М.С. Болотських до видання «Золотої фонд нації. Науково-освітній потенціал України».

В 2008 р. новим ректором університету став професор, народний архітектор України, талановитий митець та науковець Юрій Михайлович Шкодовський. В цей період ХДТУБА вдало запроваджував новітні вимоги щодо організації освітнього процесу у відповідності до нової законодавчої бази ЗВО. Теоретичні знання та практичний досвід науково-педагогічних працівників університету, високий рівень підготовки фахівців провідних спеціальностей, результативність науково-дослідної роботи вчених, перспективність практичного застосування їх досліджень, методичні розробки, гуманізація освітнього процесу, активний спортивний та культурний розвиток студентської молоді тощо обумовили зміни в статусі вишу — в 2011 р. Наказом Президента України № 885/2011 університет отримав статус Національного. В останнє десятиріччя за високий внесок в розвиток науки та освіти професори С.М. Епоян та В.І. Успенко в 2009 та 2012 рр. відповідно стали Заслуженими працівниками освіти України, Л.М. Плотницький в 2017 р. — Заслуженим тренером України. В 2009 р. професор І.А. Смелянова отримала почесне звання Заслужений діяч науки і техніки України. У 2011 р. за розробку високоефективних технологій і комплексних конструкцій у промисловому та цивільному виробництві професору І.А. Смеляновій у складі авторського колективу було присуджено державну премію України в галузі науки і техніки. В цьому ж році Державну премію України в галузі архітектури отримала І.І. Крейзер, а А.С. Карагяур отримав Премію Президента України для молодих вчених.

Сьогодні університет високо тримає почесне звання національного, щодня доводячи свою приналежність до провідних ЗВО України. ХНУБА має в своєму складі 6 факультетів, 36 кафедр, які здійснюють підготовку бакалаврів за 17 спеціально-

стями, а магістрів — за 11. Традиційно у ХНУБА навчаються іноземні студенти — громадяни 25 країн світу. Освітній процес забезпечують 433 викладача: 57 — доктори наук, професори та 249 кандидати наук, доценти, 17 — академіки, дійсні члени, члени-кореспонденти різних галузевих академій наук, 9 — мають почесні звання, 6 — є лауреатами державних премій. Наукові конференції міжнародного рівня, публікації викладачів в наукометричних журналах баз Scopus та Web of Science, результативна співпраця із провідними підприємствами та установами регіону, закордонне стажування, підготовка компетентних конкурентоспроможних фахівців — це лише частина напрямків роботи сучасного ХНУБА.

В ювілейний 2020 р. в ХНУБА було обрано нового ректора — Дмитрія Леонідовича Чередніка. Зараз в університеті період оновлення — нові плани та нові перспективи, нове натхнення та впевненість у їх реалізації, нові обрії наукової та освітньої роботи. Головними напрямками розвитку ХНУБА на сьогодні є, зокрема, створення та контроль за функціонуванням нової, сучасної системи залучення студентів до університету; надання якісної освіти студентам відповідно сучасним вимогам; розвиток міжнародної співпраці; створення умов і підтримка розвитку наукових шкіл, сприяння проведенню фундаментальних і прикладних досліджень з пріоритетних напрямків; формування механізмів підтримки наукових досліджень і розробка інноваційних технологій, лабораторій, центрів тощо.

Випускники ХІБІ — ХНУБА завжди пам'ятають свій університет як вдалий старт свого кар'єрного зростання, не переривають дружні стосунки, продовжують жити інтересами університету, створюють родинні династії, сприяють спадкоємності поколінь випускників університету. Серед багатьох визначних випускників ХІБІ — ХНУБА варто відзначити Ігоря Олександровича Терехова (випуск 1990 р.) — Перший заступник міського голови; Валерія Ашотовича

Аругюнова, який закінчив ХІБІ в 1988 р. Нині він — Голова правління АТ «Трест Житлобуд-1», Заслужений будівельник України, нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, Почесною відзнакою Харківської обласної ради «Слобожанська слава» та багато інших.

Історія університету — це життя його студентів, викладачів, співробітників та випускників... Згадати та подякувати всім, хто зробив свій внесок у становлення, розвиток та процвітання ХІБІ — ХДТУБА — ХНУБА протягом 90 років його історії, просто неможливо. Проте, кожен, хто пов'язаний з нашим університетом, збереже теплі почуття та вдячність до нашої Alma Mater, яка має славетне минуле та гідне майбутнє.

Література

1. Страницы истории: ХИСИ — ХГТУСА, 1930–2000. Харьков, 2000. 239 с.
2. Утворення харківського інженерно-будівельного інституту. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.logos.biz.ua/proj/hnue/019.php>
3. Харківський інженерно-будівельний інститут. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://nure.ua/branch/muzey-istoriyi-hnure/istorija-hnure/harkivskij-inzhenerno-budivelnij-institut>
11.09.2020